

בש"פ 4104/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4104/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
במ"ת 47945-03-15 שניתנה ביום 19.5.2015 על ידי
כב' השופט נ' אבו טהה

תאריך הישיבה: א' בתמוז התשע"ה (18.6.2015)

בשם העורר: עו"ד שרון נהרי; עו"ד רות מוחבר
בשם המשיבה: עו"ד אופיר טישלר

החלטה

ערר לפי סעיף 53(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט נ' אבו טהה) מיום 19.5.2015 במ"ת 47945-03-15, בגדרה הוחלט על מעצר העורר עד תום ההליכים נגדו.

1. ביום 23.3.2015 הוגש נגד העורר ואחרים כתב אישום המייחס לעורר עבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); עבירה של הריגה לפי סעיף 298 לחוק; עבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק; עבירה של שיבוש הליכי משפט לפי סעיף 244 לחוק; ועבירה של החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186 לחוק.

על-פי המתואר בכתב האישום, קשר העורר עם אחרים (להלן: המעורבים) לבצע פשע ולתקוף את א' ואת מ' ואת המקורבים להם, בעקבות סכסוך שהתגלע בין מנהיג החבורה עליה נמנה העורר, מ"ט, לבין א' ו-מ'.

ביום 18.2.2015 יצאו המעורבים מאשקלון לכיוון העיר שדרות בשלושה כלי רכב כשהם מצוידים באלות נשלפות, אלות בייסבול ושוקר חשמלי. בהגיעם לשדרות, החלו המעורבים בחיפוש אחר א' ו-מ', ומשלא מצאו אותם, נסעו לבית חברו של מ' ודרשו ממנו להתקשר ל-מ' ולתאם עמו פגישה מחוץ לביתו. בדרכם למקום הפגישה עם מ' הבחין אחד מהמעורבים ב-י', אותו זיהה כחבר של מ', כשהוא עומד בסמוך לסופרמרקט ומשוחח עם המנוח ועם א"נ. המעורבים יצאו מכלי הרכב כשהם נושאים אלות ושוקר חשמלי וכשהעורר נושא סכין. אחד מהמעורבים חבט בראשו של י', אשר נפל ונחבל בידו. בהמשך פנו מ"ט ושאר המעורבים למנוח והחלו להכות אותו, כשהם חובטים בגופו ובראשו. תוך כדי תקיפה דקר העורר את המנוח שבע דקירות במותן, בירך ובעכוז. בעקבות התקיפה וכתוצאה מהדקירות סבל המנוח מהלם תת נפחי, שהוביל בסופו של דבר למותו. בנוסף, תקפו המעורבים את א"נ ואת המוכר שעבד אותה שעה בסופר מרקט. לאחר המתואר לעיל, נמלטו המעורבים מהמקום. בדרכם ממקום האירוע השליך העורר את הסכין בה דקר את המנוח, בהתאם להנחיית מ"ט.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר עד תום ההליכים. בהעדר מחלוקת בדבר קיומן של ראיות לכאורה וקיומה של עילת מעצר, התמקד הדיון שנערך ביום 4.5.2015 בפני כב' השופט נ' אבו טהה, בבקשתו של בא-כוחו של העורר לערוך תסקיר מעצר של שירות המבחן בעניינו של העורר.

3. בהחלטתו מיום 19.5.2015, דחה בית המשפט את טענות העורר וקיבל את עמדת המשיבה, לפיה נוכח המסוכנות הגבוהה הנלמדת מהמעשים המתוארים בכתב האישום, רמת האמון הנמוכה שניתן לתת בעורר והחשש לשיבוש הליכי משפט בשים לב למעשיו של העורר, אין מקום להפנות את העורר לקבלת תסקיר מעצר. בית המשפט ציין כי צפה בסרטון מצלמות האבטחה המתעד את התקיפה, וכי הוא התרשם שמדובר במעשה אלימות אכזרי וקשה. נוכח האמור, הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים כנגדו. נגד החלטה זו הוגש הערר דנא.

הערר והדיון בערר

4. בהודעת הערר נטען כי שגה בית משפט קמא עת קבע, מבלי שנידרש לתסקיר מעצר, כי נוכח חומרת העבירות אין מקום לחלופת מעצר. לגישת העורר, היה על בית המשפט לשקול את שחרורו לחלופת מעצר אף-על-פי שעילת מעצרו מעידה על מסוכנות, וזאת נוכח נסיבותיו האישיות, ובהן עברו הנקי ואורח חייו הנורמטיבי כספורטאי מצטיין

ומאמן. בנוסף טוען העורר, כי שגה בית משפט קמא כאשר לא נתן משקל ראוי לנסיבות ביצוע העבירה, אשר כמתואר בכתב האישום, בוצעה בתגובה לאירוע אלים מקדים שבו היו מעורבים הצדדים. לרקע האמור, מבקש העורר לשחררו לחלופת מעצר, או לחלופין, להורות על הגשת תסקיר מעצר בעניינו.

בדיון בפניי סמך בא-כוח המדינה את ידיו על החלטת בית משפט קמא והדגיש את מסוכנותו הגבוהה של העורר הנלמדת ממעשיו.

דיון והכרעה

5. ככלל, תסקיר המעצר הוא כלי בעל חשיבות רבה, המסייע רבות לבית המשפט לקבל החלטה מושכלת, על בסיס נתונים רלוונטיים, בענייני מעצרם של נאשמים. זאת במיוחד נוכח ציווי המחוקק לפיו חובה על בית המשפט לבחון אפשרות של שחרור לחלופת מעצר שבכוחה להשיג את מטרות המעצר בדרך שפגיעתה בנאשם פחותה. חובה זו קיימת לגבי כל סוגי העבירות ועילות המעצר. יחד עם זאת, כבר הוזכר לא אחת בפסיקה כי אין להורות על עריכת תסקיר מעצר באופן אוטומטי, וכי במקום בו שום חלופת מעצר קונקרטית לא תאיין את מסוכנותו של העורר, או עילת מעצר אחרת, אין טעם להורות על הגשת תסקיר משירות המבחן העמוס לעיפה (ראו, לדוגמה, החלטתה של השופטת א' פרוקצ'יה בבש"פ 5848/09 מוחמד דיבה נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (9.9.2009)). במילים אחרות, על בית המשפט לבחון בשלב ראשון האם ניתן להסיר את המסוכנות (או את החשש מפני הימלטות, החשש מפני שיבוש וכו') על-ידי חלופת מעצר כלשהי, בהנחה שתמצא כזו, ושניתן ליתן בנאשם אומן מינימלי שיעמוד בתנאי השחרור. אם מגיע בית המשפט למסקנה חיובית, עליו לבחון חלופות מעצר קונקרטיות המוצעות לו, ואת מידת התאמתן. לשם כך ניתן להיעזר בשירות המבחן. ואולם, אם מסקנתו הראשונית של בית המשפט היא, כי בנסיבות העניין לא קיימת, כעקרון, חלופת מעצר כלשהי שבכוחה יהיה לאיין את מסוכנותו של הנאשם (או עילת מעצר אחרת), הרי שאין הצדקה לבקש תסקיר אשר יבחן את טיבה של חלופה זו או אחרת (ראו בבש"פ 9447/04 זבידאת נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (2.11.2004)).

אגב, לעיתים לא יהיה זה נכון להגיע למסקנה הראשונית, לפיה שום חלופה לא תסכון, ללא קבלת נתונים אודות הנאשם, אופיו, נסיבותיו האישיות והמשפחתיות, הרקע לביצוע המיוחס לו וכו', נתונים שבדרך כלל יתקבלו באמצעות תסקיר מעצר. ואולם, קיימים מקרים בהם ניתן לשלול אפשרות של שחרור לחלופה, אף מבלי שהוגש תסקיר מעצר, כאשר ההנחה היא שאף אם התסקיר יכלול נתונים חיוביים בהיבטים שונים, עדיין לא תהיה הצדקה לשחרור. למסקנה לפיה אין מקום להורות על הגשת תסקיר מעצר שכן לא יהיה בכוחה של חלופת מעצר, ולו חלופה הדוקה, להפיג את החשש שהקימה עילת מעצר נגד הנאשם, ניתן להגיע על יסוד הנסיבות הקונקרטיות של ביצוע המעשים המיוחסים לנאשם לרבות אופיים של אותם מעשים (לא על יסוד חומרת העבירה המיוחסת לו כשלעצמה, שהרי חומרת העבירה לבדה אינה עילה למעצר, אלא על-פי הנסיבות הספציפיות בגדרן היא נעברה), על יסוד עברו הפלילי ועל יסוד נתונים נוספים המוצגים לבית המשפט בגדר בקשת המעצר.

6. בעניינינו, מסוכנותו הגבוהה של העורר נלמדת בראש ובראשונה מאופי המעשים המיוחסים לו ומנסיבות ביצועם החמורות. כאמור, חבורת המעורבים, שמנתה 11 איש, יצאה למסע מתוכנן של אלימות, כשחבריה מצוידים באלות ובשוקר חשמלי, ואילו העורר הגדיל לעשות ונשא עמו סכין (לפחות בשלב תקיפת המנוח). יודגש כי לעורר עצמו לא היה ריב ישיר או אישי עם א' ו-מ', בהם תכננו המעורבים לפגוע, ובוודאי שלא היה לו סכסוך עם המנוח או מי מהנפגעים האחרים. למרות זאת, בחר העורר להצטרף להתקפה נגדם ולקחת בה חלק מרכזי. מכאן, כי לא ניתן למקד את מסוכנותו של העורר באדם מסוים, וגם לא ניתן להצביע על "מעגל סיכון", שלו יורחק ממנו, תאווין מסוכנותו של העורר (בש"פ 1660/15 מסעד נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (16.3.2015)).

כמו כן, לא ניתן להתעלם מהתפקיד המרכזי והמכריע אותו מילא העורר באירוע. העורר, אשר הצטייד בסכין עת ירד מהרכב לכיוון הנפגעים, גרם במעשיו למותו של המנוח על ידי דקירות חוזרות ונשנות, ובכך למעשה הביא במו ידיו לתוצאתה הקטלנית של התקיפה. יצוין, כי לא מדובר בדקירה בודדה וגם לא בדקירות שטחיות בלבד, וכי חוות דעתו של הפתולוג, ד"ר אלון קריספין, אליה הפנה בא-כוח המדינה, מלמדת כי ככל הנראה העורר הפעיל כוח רב כשדקר את המנוח, עד כדי כך שתעלת הדקירה הייתה ארוכה אפילו מאורך הלהב עצמו.

ועוד, מסוכנותו של העורר מתחזקת אף נוכח התנהגותו ודבריו לאחר מעשה. מהודעתו של עד המדינה בפרשה עולה כי לאחר שנמלטו מהמקום, עת עצרו המעורבים בתחנת דלק, החזיק העורר בידיו את הסכין נוטפת הדם ואמר "ככה צריך, באכזריות". לאחר מכן, כשנשאל על ידי חבריו כמה פעמים "נתן" (ככל הנראה - כמה פעמים דקר את המנוח), ענה "לא שמונה, נתתי 4-5 באזור המותן והגב ... איך הוא עמד על הרגליים הכנסתי אותו עד הסוף". בין אם העורר התכוון רק להתרברב בפני חבריו, ובין אם התכוון בכנות לדברים המיוחסים לו, הרי שהתבטאויות אלו מלמדות על חוסר הפנמה של השלכות מעשיו ועל היעדר עכבות וזלזול עמוק בקרבן העבירה. לפנינו מקרה קיצוני בחומרתו של קיפוח חיי אדם, שהוא תוצאה של מסע נקם מתוכנן, שהמשתתפים בו כילו זעמם בכל מי שנתפס על-ידם כמשתתף לחבורה יריבה. העורר היה נכון להתגייס לפעולה זו, אף כי לא היה מדובר בסכסוך שלו, ואף מצא לנכון "להצטיין" ולהראות לחבריו כיצד לשיטתו יש לנהוג כלפי היריב ("צריך אכזריות", כאמור בהודעת עד המדינה).

7. נראה אם כן, כי בחינת מכלול הנסיבות, ובהן תכנון מסע האלימות נגד מי שהעורר כלל לא מצוי בריב ישיר מולו, חלקו המרכזי של העורר בתקיפה, האגרסיביות והעוצמה של דקירותיו, והצדקת מעשיו והאדרתם בפני חבריו בדיעבד, מלמדת על מסוכנותו הגבוהה של העורר אשר לא ניתן לאיין אותה בשחרור לחלופה כלשהי.

8. לפני סיום אציין כי בדיון בערר, במענה לשאלתי, הפנה בא-כוח המדינה להחלטתו של השופט ע' פוגלמן מיום 8.6.2015 בבש"פ 3773/15 פלוני נ' מדינת ישראל בעניינו של אחד המעורבים הנוספים באירוע האלים, אשר ערר גם הוא על החלטת בית משפט קמא לא להורות על עריכת תסקיר לבחינת חלופת מעצר בעניינו. בהחלטה זו נקבע כי עניינו של פלוני אינו נמנה על אותם מקרים חריגים שבהם המסוכנות העולה מן הנאשם אינה מאפשרת לערוך תסקיר מעצר שיבחן אפשרות לשחרור לחלופה שתנטרל את הסיכון. הודגש כי על אף מעורבותו של פלוני בתקיפת המנוח והנפגעים הנוספים, לא הוא זה שדקר את המנוח, והוא אף לא הכה באמצעות אלה את הנפגעים. ניכר, אם כן, כי מעשיו של פלוני במסגרת התקיפה היו חמורים פחות בהשוואה למעורבים הנוספים, ובכללם העורר. על כן, לא מצאתי לגזור גזירה שווה מההחלטה בעניין פלוני לערר דנא, נוכח ההבדלים הניכרים בין מעשיו של העורר במסגרת התקיפה (דקירת המנוח בסכין) לבין מעשיו של פלוני. עם זאת, מוטב היה אילו ההחלטה האמורה היתה מובאת לידיעת בית המשפט ביוזמת המשיבה, ולא רק כתוצאה מפניית בית המשפט.

9. נוכח כל האמור לעיל, הערר נדחה.

ניתנה היום, ה' בתמוז התשע"ה (22.6.2015).

ש ו פ ט
